

AALSCHOLVERS IN ARTIS. TOEKOMSTIGE BROEDVOGELS IN AMSTERDAM?

Willem van der Waal

In Artis worden Aalscholvers gehouden en niet zonder succes. De aalscholvercollectie breidde zich langzamerhand uit. Het gevolg was, dat deze kostgangers te talrijk werden en een te forse greep deden in het huishoudboekje. Het was gebruikelijk de Aalscholvers te leewieken. Met een dergelijke handicap konden ze vanzelfsprekend niet in de natuur worden losgelaten. Zo een jaar of vijf of zes geleden werd besloten de jongen van deze, zeg maar makke, Aalscholvers niet langer te kort- of leewieken (pers. med. oppassers). Zij konden dus, als ze vliegvlug en volgroeid waren, gaan en staan waar ze wilden.

Vrijwel alle jongen die uitvlogen, verkozen de vrijheid en keerden Artis en hun ouders de rug toe (het ouderschap is een ondankbaar iets in de vogelwereld). Sinds 1983 echter, bleven er enkele jonge vogels in Artis rondhangen. De verleiding van op vaste tijden toegeworpen vis konden ze niet weerstaan. Toch werden er af en toe wel uitstapjes in de omgeving van Artis gemaakt, waar deze jonge vogels leerden dat niet alleen rond de voertijd de buik gevuld kon worden. Ook de stadsgrachten rond Artis bleken een goed van vis voorziene dis, zodat ze nu eens gast in Artis waren dan weer hun pension hooghartig de rug toekeerden, totdat de winter van 1984/1985 toesloeg. De grachten vrozen dicht. Vis viel er niet meer te vangen. De twee losbandige kosthuisgangers verkozen toch maar Artis en niet alleen deze twee. Enige andere Aalscholvers (vermoedelijk Artisreünisten) vonden er eveneens een goede voedselbron. Bij het aanbreken van het voorjaar vertrokken ze weer. Twee Aalscholvers bleven achter, vermoedelijk beide losbollen. In de twee daaropvolgende strenge winters kon Artis opnieuw (vaste?) gasten aan tafel begroeten.

De twee volhouders, Sjors en Sjimmie, steken nu in een derde/vierde jaars verenkleed (Cramp et al 1977). De vogels zijn voor de oplettende waarnemer individueel herkenbaar. Sjors verschilt van Sjimmie door enkele witte streepjes in plaats van vlekjes op de flanken. Ook in gedrag verschillen ze. Sjors is de meest ondernemende van het tweetal. Hij gaat regelmatig vissen in het water bij het Entrepotdok, vaak gadegeslagen door voorbijgangers. Toeschouwers deren hem in het minst. Integendeel, hij waardeert ze en beloont ze door soms een tweede vis te vangen, zodat ze roepen: "die krijgt hij nooit naar binnen". Voldaan vliegt hij dan richting Aalscholverkolonie in Artis om te poetsen, te rusten en dergelijke.

Sjimmie houdt meer van grotere wateroppervlakten. Regelmatig is hij te vinden bij het Oosterdok of vist hij in de omliggende waters. Duidelijk een bedeesd type.

Sjors is waarschijnlijk een mannetje. Hij baltst vrijwel onophoudelijk met de Artis Aalscholvers en hij bezit een nest dat hij steeds verder afbouwt. Op dit nest voert hij zijn baltsrituelen uit. Sjimmie houdt zich afzijdig en verdoet zijn tijd met voornamelijk luieren en poetsen. Sjors is verliefd op een Aalscholver met de kleurcombinatie blauw/groen. Regelmatig presenteert hij haar takjes en twijggjes om samen iets moois op te bouwen. Vliegt Sjors weg, dan wordt zijn nest geplunderd. Het nestmateriaal dat maar een beetje loszit, wordt al gepikt, zodat het nest niet zeer snel vordert, maar het gestaag groeit. Heeft Sjors een slechte visvangst achter de rug, dan keert hij zo een uur voor de voertijd (14.00 uur) naar Artis terug om een visje mee te eten. Eenmaal kon ik zijn terugkomst om 10.25 uur verwelkomen, terwijl hij een andere keer pas om 13.45 aan tafel aanschoof.

Enkele malen arriveerden Sjors en Sjimmie gelijktijdig. Na een dergelijke gemakkelijke maaltijd werd er gewassen, gepoetst en werden er natuurlijk amoureuze betrekkingen aangeknoopt. Mochten de Aalscholvers pas 's avonds terugkeren, dan landden ze onverstoorbaar. Zelfs de angstkreten en het blikgerammel voor het verjagen van Spreeuwen uit de nabij gelegen slaapplaats, scheen ze niet te deren. Uitsluitend harde wind geeft enige problemen voor een landing.

Deze passagierende en baltsende Aalscholvers hebben blijkbaar plannen om in Artis te gaan nestelen. Wanneer in het komende broedseizoen de Aalscholvers geheel volwassen zijn en zich in het broedkleed hullen, zal blijken of we ze kunnen begroeten als nieuwe Amsterdamse broedvogels. Belangwekkend lijkt dan eveneens het gedrag dat zich zal moeten ontwikkelen tussen vliegvaardige en geleewiekte Aalscholvers, wanneer ze gepaard zijn en jongen hebben. Het gedrag van de permanent in Artis verblijvende Aalscholvers wordt toch al sinds geruime tijd bestudeerd. Daarnaast lijkt het me raadzaam om de Aalscholvers die niet worden gekortwiekt, van ringen te voorzien die met een kijker of telescoop af te lezen zijn. Op die manier kan worden nagegaan waar in Artis opgegroeide Aalscholvers terecht komen.

Mocht de Aalscholver inderdaad toetreden tot de broedvogels van Amsterdam, dan zult u dat in één van onze volgende afleveringen vernemen.

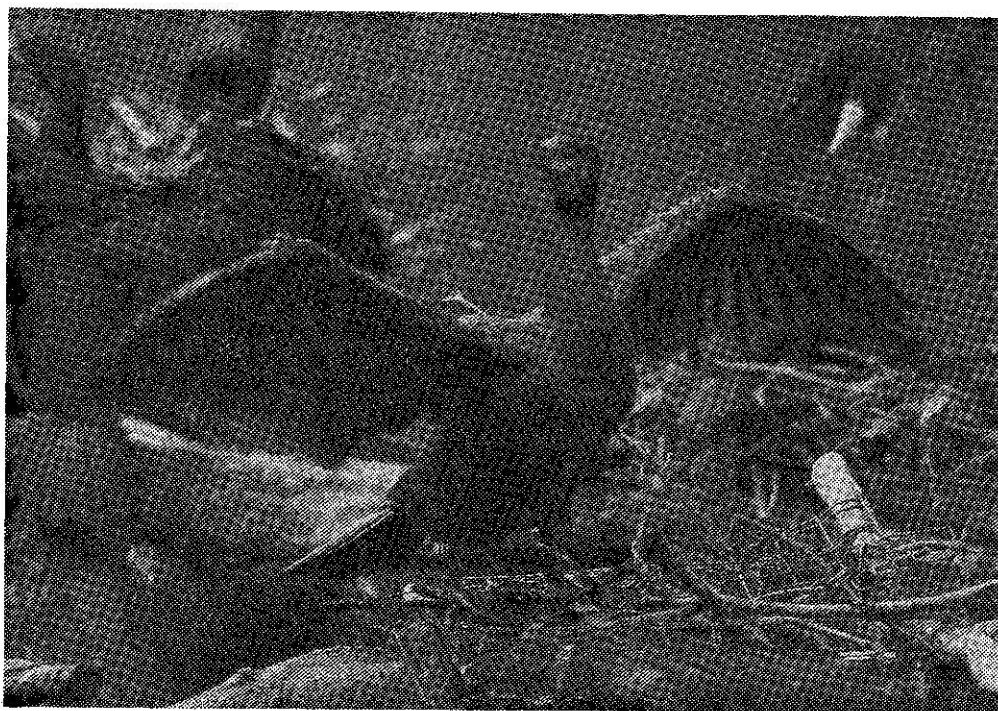

Balts van Sjors, Artis, juli 1987 *Willem van der Waal*

Sjors verzamelt nestmateriaal, Artis, juli 1987

Willem van der Waal

Sjors droogt zijn vleugels na zwempartij, Artis, juli 1987

Willem van der Waal

Nieuwe generatie leden van de rebellenclub, Artis, juli 1987

Willem van der Waal

VERWIJZINGEN

Cramp, S; Simmons K E L 1977. *Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Africa: the birds of the Western Palearctic 1 Ostrich-Ducks*. London.

Willem van der Waal
Binnenkadijk 274
1018 ZJ Amsterdam

I wonder if we should leave a message for them at Nancy's ?